

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

V. De Juramento Promissorio Valido.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

ARTICULUS V.

De Juramento Promissorio Valido.

SUMMARIUM.

59. *Servandum est, quod servari sine peccato & tertij præjudicio potest:*
60. *Licet jurans non habuerit animum id implendi.*
61. *Non etiam, quod sine jurandi,*
62. *Vel se obligandi animo præstitum est.*
63. *Non obligat simplex:*
64. *Obligat tamen jurata promissio usurarum,*
65. *Et lyri solvendi prædoni,*
66. *Ex virtute Religionis.*
67. *Usura tamen & lyrum soluta repeti possunt.*
68. *Juramentum metu extortum secundum aliquos non valet,*
69. *Vtius omni Jure subsistit:*
70. *Nisi sit de re illicita.*
71. *De re etiam licita metu præstitum facile relaxatur.*
72. *Errore vel dolo præstitum nullum, si illi circa substantiam:*
73. *Validum est, si circa qualitatem versentur.*

59. **T**ertia, eaque Affirmativa de Juramento Promissorio, ab Innocentio III. c. *Cum contingat* 28. tradita, atque à Bonifacio VIII. c. *Licet* 2. hic in 6. & c. *Quamvis* 2. de *Pæni* in 6. confirmata Regula est, Omne iuramentum servandum est, quod non vergit in dispendium salutis æternæ, & in præjudicium tertij non redundat; ut, licet rei licitæ & honestæ promissio, eique adiecti iuramenti præstatio, propter defectum, v.g. iustæ causæ, necessitatis, aut uti-

litatis, illicita, & cum peccato conjuncta fuerit, opere tamen adimplendum sit, quod eò est promissum: & licet promissio simplex ex Juris dispositione obligationem non pariat, hanc tamen aliquando inducat & cum sine peccato potest implendum sit ei adjectum iuramentum, quod à Jure non est irritatum. Ratio est, quia Religio sive Divini Numinis supremæ Majestati debita reverentia exigitur, quod, invocato ejus Nomine & auctoritate interpositâ, promissum est, opere impleatur, juxta illud, *Reddas Domino juramenta tua* Matth. cap. 5. v. 33. ne ejus nomen & auctoritas in vanum sint assumpta, contra Præceptum Exodi cap. 20. v. 19. Panormit. in c. 1. n. 3. Suarez Lib. 2. de *Jurament.* cap. 4. n. 1. & Sanchez Lib. 3. *Moral.* cap. 5. n. 9. Hæc satis certa

Dubium autem primò est, de obligatione juramenti, de re licita quidem, sed fictè præstiti. Quod tribus ferè modis accidere potest, jurandò scilicet vel sine animo iuramentum implendi: vel sine animo jurandi, hoc est, juramentum verbis tantùm externis proferendò; vel demum sine animo se obligandi,

Primò modò, sive absque animo id, quod promittitur, implendi editum iuramentum esse obligatorium, licet non defuerint, qui negarent, communis tamen DD. sententia rectè affirmat; quòd tam promissio, quàm Dei in ejus testem invocatio, quæ iuramentum promissorium & obligatorium constituunt, dari possint sine intentione executionis, imò cum istius omittendæ intentione, *citt.* Suarez cap. 7. n. 21. & Sanchez cap. 10. n. 5.

Alterò modò, sive absque animo & intentione jurandi, hoc est, Deum in testem invocandi, verbis duntaxat externis editum iuramentum perinde ut, quod verò jurandi animò prolatum est, obligare, clarè tradi videtur verbis, *Quacun-*
que

arte verborum quis jurat, Deus, qui conscientia testis est, ita hoc accipit, sicut ille, cui juratur, intelligit: quæ sunt Isidori, *can. Quacunque*, 22. q. 5. relati. Verum, quia non jurandi intentio ipsam juramenti essentiam, in testimonii & autoritatis Divinæ invocatione interpositioneque consistentem, tollit, etiam tollit juramentum ejusque obligationem. Quare, solis verbis jurantem per se & vi Juramenti obligari, cum S. Thoma 2. 2. q. 89. art. 7. & Panormit. in c. Veniens 16. n. 4. merito negat Covarruvias in c. Quamvis cit. p. 1. §. 5. n. 2. cit. Suarez cap. 7. n. 2. Sanchez cap. 10. an. 11. propter allatam rationem. Unde etiam casu, quod jurans verbis uteretur in alio sensu, quam eod, quem præferunt, & is, cui juratum fuit, intelligit, vi juramenti secundum sensum, quod à jurante prolata sunt, iste obligaretur, juxta *can. Humane*, 22. q. 5. cit. Covarr. §. 5. pr. & Suarez cap. 8. n. 5.

Neque huic doctrinæ obstant verba Isidori *can. Quacunque cit.* Dixi enim, *Per se & Vi juramenti*: quod tali casu revera non datur; quia, quod verbis iuratum est, opere exequendi obligatio ferè datur ratione damni, quod ex deceptione, sive iuramentò non impletò, pateretur is, in cuius gratiam est iuratum: & ratione scandali ac periurii, cuius speciem eiusmodi ficti iuramenti violatio refert, ut probè observant Lessius *Lib. 2. de J. & J. cap. 42. n. 54. & cit. Suarez n. 2.*

62. Tertiò modò fictè sive absque animo se obligandi præstitò iuramentò, id, quod iuratum est, exequendi obligationem vi iuramenti induci, etsi non pauci affirmant, probabiliùs tamen cum Panormit. in c. Si verò 8. in fine, & Sylvestro *V. Juramentum 4. q. 7.* & aliis (seclusò tertii damno & scandalo) negat Azor p. 1. *Instit. lib. 11. cap. 4. q. 2.* Gutierrez de

Jurament. p. 1. cap. 57. n. 20. & Sanchez *cit. cap. 10. an. 8.* quòd huiusmodi fictiò tollat ipsam promissionem; cum enim, ut cum laudato Sanchez arguit Palao *Tract. 14. disp. 2. p. 2. n. 6.* verus homini, aut Deo aliquid promittendi animus sine animo se obligandi dari nequeat, sine isto dari etiam non poterit animus promittendi, promissio iurata, & promissorum iuramentum; cum hoc ferè sequatur naturam actùs, cui adicitur, c. *Quemadmodum 25. pr. & l. Sed etsi 11. §. 2. ff. de Jurejurando.*

Dubium secundò est de obligatione iuramenti, extorti per iniuriam, sicut est, quod de solvendis usuris præstat creditor. Ratio dubitandi est primò; quia ex una, non obligat promissio utaturum simplex, c. *Debitores 6. pr.* imò eas exactas & solutas restituere creditor ipsi, eoque deficiente, hæredes tenentur. *Can. in 7. & c. Tua nos 9. de Usuris*: ex altera verò parte, inter simplicem promissionem & iuratum nulla est differentia apud Deum, *can. Juramenti, 22. q. 5.* ac proinde, sicut promissio, sic etiam huic accessorium iuramentum non obligabit cum accessorium sui principalis *Reg. 41. in 6.* & iuramentum actùs, cui est adiectum, naturam sequantur, secundum *Reg. cit. in 6.* Secundò; quia iuramentum de solvendis usuris occasionem peccandi præbet creditori, eas recipiendò delinquenti; atque idcirco, tanquam præstitum contra bonos mores, obligatorium esse non potest, *arg. Reg. Non est 58. in 6.* Tertio; quia debitor eò, quod de solvendis usuris præstitit, iuramentò non obstante, actionem habet ad usuras, cum iam solvendi repetendas: nisi etiam de iis non repetendis iuravit, c. *Debitores cit.* Cum ergo habenti Actionem multò magis competat Exceptio *l. Invidius 15. §. 1. ff. de R. J.* non obligabitur ad solvendas: aut, si licentet

solverit, censetur donasse, *arg. l. Cujus per errorem §. ff. de R. J.*

64. Nihilominus, tale iuramentum, si à creditore remissio, aut eius relaxatio à superiore impetrata non sit, obligare, *c. Debitores cit. decisum*, & ratio perspicua est; quia eius observatio non vergit in dispendium salutis aut tertii præiudicium; cum, licet usuras exigendò & solutas recipiendò creditor peccet, eas tamen huic exigenti solvere debitor valeat sine peccato; ac proinde iuramentum observandum sit ex Regula *c. Cum contingat §. c. Quamvis cit.* Usuras tamen solutas repetere debitor potest: nisi etiam, eas se non repetiturum, iurasset, & iuramentum non esset relaxatum: ad quod creditorem per censuras Ecclesiasticas compelli posse, ex *c. 1. textu constat.*

65. Eòdem ferè modò obligatorium est iuramentum, quod de lytro pro vita solvendo latroni, & de non rescindendo contractu vel pretii supplemento non petendo, venditor præstat emptori, *arg. c. Debitores cit.* cum enim à Jure irritatum non sit, & sine peccato ac tertii præiudicio servari possit, de ipso etiam Regula, ex *c. Cum contingat §. c. Quamvis cit.* desumpta, procedit, *citt. Suarez cap. 9. n. 3. & Sanchez cap. 11. n. 16.*

66. In contrarium allatæ rationes veri speciem maiorem, quàm vim habent. Prima; quia iuramentum tali casu, & quoties simplicis promissionis impletio turpitudinem & iniquitatem ex parte iurantis non continet, per se stans & non accessorium est, solùmque obligat ex virtute Religiónis; ne Nomen & autoritas Divina in vanum sit invocata, *S. Thomas 2. 2. q. 89. art. 7. Panorm. in e. 1. cit. n. 3. Covarr. in e. cit. p. 2. §. 3. n. 2. V. Tertio.* Neque obstat *can. Juramenti cit.* quia, esto, simplex promissio æquiparetur iuramento quoad obligationem non mentiendi, quæ repe-

ritur in utroque: ei tamen non æquiparatur quoad vaiorem & gravitatem obligationis implendi & culpæ admittæ utriusque violatione, *Panormit. in c. Debitores cit. n. 3. & Suarez cit. cap. 9. n. 134*

Alteram, quia solutio usurarum est occasio peccati potius accepta ex malitiâ, quàm data; cum solutio usurarum intuitu Religionis facta in solvente peccaminosa non sit; & in recipiente voluntatem, ad peccandum expeditam supponat potius, quàm inducat, ut probè notat *Barbosa in c. Debitores cit. num. 3.*

Postrema; quia exceptio debitori competit; ne usuras solvat tanquam debitas ex Iustitia & vi promissionis: non autem, ne solvat ex virtute Religionis ratione iuramenti. Neque ita solutas donasse censetur; quia non liberaliter tradit, qui solvit præcisè, ut satisfaciât iuramento, urgente necessitate propriâ & alterius iniuriâ extorto, *Palao Tract. 14. disp. 2. p. 3. n. 10. & Pirrhing ad hanc Rubric. num. 63.*

Dubium tertio & perquam difficilis 68. controversia est de iuramento, gravi metu extorto. Quod pro invalido, cum *Panormit. in c. Cum contingat cit. n. 3. Felino in c. Si verò 8. n. 8. calu 1. & Franco in c. Licet 2. in 6. n. 6.* habent *Sarmient. de Reddit. p. 1. cap. 4. n. 7. & Flamin. de Resignat. Lib. 13. q. 2. n. 12.* Moventur variis textibus Juris utriusque: Civilis *Autb. Sacramenta, c. Si advers. vendit.* quæ puberum iuramenta, vi aut metu extorta, nullius momenti esse iubentur: *Canonici c. Pervenit 2. §. c. Verum 15. hic,* quorum textuum priori huiusmodi iuramentum Episcopi de non repetendis rebus, vi ablatis, pro nullo habetur; posteriori iuramentum metu extortum violanti pœna imponenda dicitur, non quasi pro culpa mortalitatis: & *c. Cum contingat §. c. Quamvis cit.* quibus servanda dicuntur

cuntur iuramenta, quæ non vi aut dolo præstita sunt. Unde ductò argumentò à contrario inferitur, vi, metu, dolo præstita servanda non esse: quod confirmatur; quia dictis textibus metus æquiparatur dolo: quòd præstitum iuramentum invalidum esse videtur.

69. Sed verius, huiusmodi iuramentum, si de re licita sit, validum esse; ac proinde, si ab eo, cui præstitum est, non remittatur, vel à superiore non relaxetur, executioni mandandum cum S. Thoma *cit. q. 89. art. 3. 1.* Covarruvia *in c. Quamvis cit. p. 3. §. 4. n. 2.* Guttierrez *de Juramento cap. 57. n. 19. cit.* Suarez *cap. 10. n. 4.* Molina *Tract. 2. de J. & J. disp. 149. n. 4.* & aliis *in c. Si verò cit.* defendunt Barbosa & Gonzalez uterque *n. 2.* eà persuasivè ratione; quòd irritum non sit Jure Naturali; cùm metus voluntarium, etsi minuatur, non tamen tollat; coacta enim voluntas est voluntas, *l. Si mulier 21. §. 5. ff. Quod metus causa gest.* Neque Divinò; quia hòc Jure eius violatores peccare, colligitur ex Ezechiel. *cap. 8.* quò locò Deus Ezechia ob violationem fidei Babiloniis datæ, licet metu extorta fuerit, gravia mala minatur. Neque Canonico; quia *c. Ad audientiam 4. de lis. que vi metusve caus.* iuramentò metu extortò Ecclesiæ seu beneficii Ecclesiastici resignationem promittens, vi iuramenti ad hanc teneri, disertè asseritur, etsi per resignationem dimissum repetenti iuramentum non obstat: & *ex c. Si verò 8.* quòd textu, ad renuntiationis iuratum promissionem compulsus, ad iuramenti observantiam obligatur, donec id relaxetur; quia iuramentum metu extortum, si de re licita sit, observari potest sine dispendio salutis & peccato. Idem desumitur *ex c. Verùm 15. & c. Sicut 29.* quibus locis iuramentum metu emittentes ab eius obligatione absolvuntur. Neque etiam Civili; quia pro eius nullitate

adductæ *Auth. Sacramenta* dispositionem Jure Canonico, quod in materia spirituali observandum est, *c. Licet 2. in 6. correctam*, ex communi plurium sensu docet Palao *disp. cit. p. 4. n. 6. & 7.* Alii, cùm iuramentum nullius momenti esse dicunt, id intelligunt, non quoad obligationem: sed quoad effectum; quòd vi, metu extorta iuramenta facile relaxantur, Gonzalez *in c. Si verò cit. n. 5.*

Minus quàm *cit. Auth. urgent. Per venit & c. Verum cit.* textus: Priori quòd eò relatam iuramentum fuit de re illicita & contraria obligationi, à sacris Canonibus Prælatò impositæ, *can. Si quis, 12. q. 2. & c. Si quis 6. de Reb. Eccles. alien.* Posterior; quia eò iuramenti violator non quasi pro mortali crimine puniendus dicitur, non quòd eius in materia gravi violatio peccatum mortale non sit: sed solummodo; quòd metus causam violationis, etsi mortalem, extenuet, ut locus sit pœnæ mitiori, ut cum *cit. 3. Thoma art. 3. Covarr. n. 3. & aliis advertit Barbosa in c. cit. n. 4.*

Ad *c. Cùm contingat & c. Quamvis cit.* satis expedita responsio est, iuramenta liberè edita servanda dici sine relaxatione. Unde à contrario rectè inferitur, vi & metu edita non servanda, hoc est, relaxanda; ne vim inferens commodum reportet ex iniquitate. Neque plus difficultatis habet confirmatio; quia *cc. cit. vis & dolus æquiparantur*, quatenus uterque à contractu firmitatem tollit: non quoad obligationem; cùm dolus sine consensum, non ut metus, solum diminuatur, sed omnino tollat, ut mox dicitur, Pontius *Lib. 4. de Matrim. cap. 20. n. 6. & Palao cit. p. 4. n. 11.*

Dubium quartò est de iuramento, quòd præstitum est errore vel dolo. In quo apud DD. recepta est distinctio. Et quidem, si error & dolus contingat circa rei pro-

rei promissæ substantiam, vg. si iuratus promittas scyphum, quem stanneum, aut gemmam, quam fictitiam credis: cum ille argenteus, hæc vera sit, iuramentum obligatorium esse negant, propter defectum consensûs in iurante; quia ita errantis nullus est consensus aut voluntas, *l. Si per errorem 1 §. ff. de Jurisdic.* propter cuius defectum etiam vota quæcunque & coniugia edita aut inita errore, circa rei substantiam interveniente, invalida esse, alibi statuetur. Si verò error & dolus verferetur solummodo circa qualitatem, aut circumstantiam rei solummodo accidentalem, ad jurandum impellentem, vg. si iuratus promittas dotem puellæ, quam castam, vel liberalem donationem homini, quem opis indigum credis, cum re ipsa tales non sint, iuramentum pro obligatorio habent; quia hujusmodi error vel dolus consensum Jure Naturali requisitum non tollit; cum jurans, licet ejusmodi qualitate & circumstantiâ ad jurandum sit impulsus, illius tamen qualitatis &c. veræ existentie suum in rem promissam consensum non alligavit: Jus etiam Positivum, licet ad jurandum ita inducto, juramenti relaxationem facile concedendò, succurat, nullibi tamen iuramentum irritavit, Ita cum *citt. Suarez cap. 5. n. 1. & Molina n. 4. Laiman, Lib. 4. Tracl. 3. cap. 8. n. 5.*

ARTICULUS VI.

De Juramento Confirmante Contractus.

SUMMARIUM.

74. Juramentum non firmat contractus in iis de actu ullò Jure prohibito.
75. De non prohibito iniis, sed Jure

- Civili irritatis adjectum valet.*
76. Et Religionis obligationem inducit.
77. Secundum multos DD firmat ipsos contractus,
78. Verius tamen est contrarium;
79. Quod eos firmandi vim Juramentum non habeat ex sua Natura:
80. Neque acceperit à Jure Positivo.
81. Quod iis promittitur, prestare jurantis hæres tenetur.

Alter juramenti promissorii, isque valde notabilis effectus est, vis roborandi contractus, aliòsque actus saltem Validos: imò secundum communem multorum Opinionem, aliquando etiam Invalidos. Quia in re ex dictis

Certum est, juramento non confirmari ullum actum, quò promittitur aliquid Lege Naturali, Divinâ, Ecclesiasticâ &c, secundum veriorum DD. sententiam etiam Civili Jure absolutè prohibitum. Quare in præsentia sermo duntaxat est de actibus, Jure Civili immediatè obprivatum subsidiorum bonum irritatis vel infirmis, vg. quò mulier consentit in alienationem fundi, vel alterius rei dotalis: minor super rebus suis contractus init sine autoritate tutoris & judicis decreto: filiafamilias acceptâ dote renuntiat hæreditati paternæ: alius ultra 500. solidos donat sine insinuatione &c. Cujusmodi contractibus & actibus suis, si mulier, minor, filiafamilias &c. adjiciant juramenta, quibus se eos non revocuros, iisque non contraventuros promittunt,

Dubium &, utriusque Juris Interpretac DD. & cum his etiam TT. variè sententiarum, maximis studiis agitata controversia est, an confirmentur juramentò. Non quidem ita; ut mulier, minor, filiafamilias juramentum teneantur observare; hoc